

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXVII-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 15-18/серпень-вересень 2016 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

У номері:

- Конкурс української поезії в Сігеті ➤ стор. 2
- Вітаємо Івана Ковача з 70-річчям ➤ стор. 3
- Дві Анни, дві копашелянки ➤ стор. 4
- Лауреат премії ім. Ю. Федьковича ➤ стор. 5
- Фестиваль церковної пісні й молитви ➤ стор. 6
- Результати конкурсу української поезії ➤ стор. 7
- Велопробіг «Українці в Європі» ➤ стор. 8
- Річні загальні збори СКУ ➤ стор. 9
- Договір про співпрацю з Україною ➤ стор. 10
- Українська традиція за Дунаєм ➤ стор. 11
- Форум української молоді діаспори ➤ стор. 12
- Прийшли, побачили, переконались ➤ стор. 13
- Новий Посол Румунії в Україні ➤ стор. 14
- Богослужіння укр. мовою в Бухаресті ➤ стор. 15
- З днем народження вітаємо Вас! ➤ стор. 16
- Рідна мова і національна свідомість ➤ стор. 17
- З новим навчальним роком! ➤ стор. 18
- Як народився український борець ➤ стор. 19
- 182-а річниця Юрія Федьковича ➤ стор. 20

Іван КОВАЧ

МИ З ВАМИ, ТАРАСЕ ШЕВЧЕНКУ!

*У нас, біля нас повсякчас
Є постать Шевченка в Надії, –
Він Батько, Він Образ для нас,
Величний теплом в Україні.*

*Ми хочемо знову і знов,
Щоб Ви, наш Тарасе, бували
Завжди серед нас й без умов,
Щоб Світло, Тарасе, чували.*

*Ми хочемо ще Вас почути,
Як вибором Ваше імення, –
Коли і в Сігеті почнуть вже
Ваш Пам'ятник світлий знімати!*

*Це буде для нас Серцем добрим,
Воно буде злотом одинним,
Це буде Ім'ям благородним
України Великого Сина.*

КОНКУРС УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ У МІСТІ СІГЕТУ МАРМАЦІЄЙ

Сигіт, як називали колись мараморошці це місто, це місто, як і інші міста, але має і свою властивість, місто пишне, як і інші, але не для всіх воно є однакове. Для мене, Івана Лібера, Сигет означає море спогадів, море думок, море різних випадків, море гірких хвилин, море любові і т.д.

Хто читав кілька років тому повість «Переможці» Ігора Ліщинського у нашому чудовому журналі «Наш голос», той може собі уявити про життя і навчання, яке відбувалося у новозаснованому українському ліцеї тоді, коли іще летіли понад містом Сигет ракети, коли гуркіт шістьох літаків глушив всю територію Марамуреша, коли дрижала під танками вся марамуреська земля, коли був запалений величезний склад біля вулиці Ніку Філіпеску, вогонь, який горів приблизно п'ять років.

В теперішній школі мистецтв... Всі ці спогади живуть у мені і зникають, крім одного, який не може мене покинути особливо тоді, коли доля, чи не знаю що, приносить мене до Сигету. Справи складаються так, що заставляють мене думати чи пан Мірко Петрецький, голова Марамуреської повітової організації СУР, навмисне організує події у будинку Школи мистецтв імені Джордже Енеску, аби мене «задерти» із минулим, чи так доля хоче...

9-го вересня ранком до згаданої школи прибули учні-конкуренти із своїми учителями, батьками і хто ще з ними міг бути. Зібрання відкрив особисто пан Мірко Петрецький, який передав естафет відкриття голові СУР Миколі-Мирославу Петрецькому для відкриття події. У своїм слові голова СУР визначив значення такого роду конкурсу, як подію усього Союзу українців.

Потім були запрошені представники місцевої адміністрації, повітового інспекторату шкільництва та інших установ.

Для доказу діяльності різних учителів-сурівців була представлена група дошкільнят дитячого садика села Вишавська долина, група, яка своїм виступом доказала грандіозну працю виховательки.

Потім слідував виступ хореографічного колективу учнів Верхньої Рівни під керівництвом проф. Джети Петрецької.

Мініконцерт не міг кінчитися без виступу проф. І. Мачоки, який художньо виконав одну поему Шевченка, привівши всіх присутніх до... мовчання.

Після цього всі зацікавлені переселилися до домівок повітової організації СУР Мараморощини.

Тут був впорядкований конкурс по класах. Була встановлена комісія, яка врахувала хід конкурсу і встановлення оцінок для класифікації і преміювання усіх конкурентів.

Карашсеверінська організація СУР послала не лише учнів для конкурсу, але й учителів для забезпечення всього необхідного конкурентам.

Про що йде мова?

1945-го року, коли я почав свою працю, перший у Румунії український ліцей, будинок, у якому містилися учні і учителі, це був будинок теперішньої школи мистецтв ім. Джордже Енеску.

У той час, коли ми там училися, школа називалася Реформатською, із високим навчальним рівнем, школа високої культури, маючи у кожному класному залі електричний орган.

Через недовгий час український ліцей був переведений у будинок н-р 6 по вулиці Аврама Янку, але у нашій пам'яті сильно закріпилися спогади із першого місця ліцею.

Тому тепер, коли у школі мистецтв організуються українські події, на яких і я присутній, на сам початок пригадую собі моїх колег Олексу Ковача, Юру Кімпана, Федора Поповича, професорів, першого директора Павла Кушніра та інших.

Так сталося і тепер, коли 9-го вересня ц.р. у згаданій школі був відкритий конкурс з декламування української поезії, фінальний етап.

Хоч я живу на сотні кілометрів відстані від згаданої школи, я завжди думки свої ділю своїй сім'ї, потім приходиться до пам'яті рідне село Русково, моє дитинство, але ніяк не можу «збутися» спогадів про Сигетську школу, про річку Ізу, про парк «Гридіна морі», спогади, які завжди починаються від Школи мистецтв ім. Джордже Енеску.

Головна мета цього матеріалу – це ознайомити читачів про подію з 9-го вересня ц.р., яка мені сподобалася від початку до кінця. Ось, як воно сталося:

Після участі на конкурсі всі зацікавлені брали участь у транспорті до грандіозного музею місцевості Берсана.

На другий день, в суботу, відбулося преміювання учасників конкурсу, після чого всі повернулися додому.

Івану Ковачу - Головному Редактору Часопису "ВІЛЬНЕ СЛОВО" - з нагоди 70-річного ювілею

Президія Союзу українців Румунії в особі голови Миколи-Мирослава Петрецького щиро вітає Івана Ковача зі славним ювілеєм - 70-річчям з дня його народження. Народився 29 серпня 1946 року у селі Копачеле Караш-Северинського повіту. Випусник філологічного факультету Бухарестського Університету -1969р., працював у редакції газети «Новий вік», радником Міністерства виховання та досліджень Румунії, а з 1989 р. головним редактором журналу «Вільне слово». Разом зі Степаном Ткачуком, Михайлом Михайлюком, Миколою Корсюком та своєю дружиною Іриною Петрецькою-Ковач є засновником Союзу українців Румунії.

Автор збірок «Поезії» -1972, «Рівнодення» - 1975, «Зав'язь» - 1978, «Диво» - 1981, «Життя без коми» - 1986, «Остаточні світанки» - 1988; збірок прозових творів «Явір, що в полі одинокий» - 1974, повісті «Чуга» -1976, «Сміються плачуть солові – 1 том –2010, 2 том – 2014, «Де корінь, де поверхня» – 2013 р., «По той бік рубінових небес» – 2009, «Оранжева балада» – 2006 та багатьох інших.

2001 р. - з нагоди 10-ої річниці Незалежності України та за внесок справу формування позитивного іміджу України, Івана Ковача було нагороджено Золотою Медаллю та Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, а також Золотою Медаллю та Почесною Грамотою Товариства „Україна-Світ” і медаллю за працю в МВ від Міністерства закордонних справ України.

З кожним роком часопис «Вільне слово» примножує свою славу, все більше завойовує шану серед читачів, публікуючи найкращі українські статті з усіх повітів Румунії.

Таким чином, маючи такого керівника, журнал з честю виконує свій обов'язок, свою почесну місію перед літературно-мистецькою громадськістю, багатьма тисячами шанувальників українського слова в Румунії та за кордоном.

Той факт, що серед кореспондентів часопису, знаходимо так багато членів Спілки письменників Румунії та України, завдячується пану Івану Ковачу, красномовно підтверджує те, що завдяки йому українці Румунії, і не тільки, мають нагоду знайомитися зі українською культурою Румунії.

Сьогодні Іван Ковач є одним з найкращих українських письменників, яких мала Україна поза своїми межами, про його твори знає весь світ, його ім'я є також мостом між українською та румунською поезією.

Він користується великим авторитетом серед літературно-мистецької інтелігенції, учнів, студентів, усіх, хто, маючи українське коріння, хоче вільно відчувати себе українцем.

Сердечно вітаємо Вас, Пане Іване Ковач, з днем народження, бажаємо Вам та всій вашій родині добра, здоров'я, натхнення, наснаги, щастя, нових творчих здобутків, збереження і примноження духовності українського народу в Румунії, щоб Ваша творчість і Ваше ім'я завжди лунали в українських серцях.

З повагою
Голова Союзу українців Румунії
Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ

ІВАНУ КОВАЧУ – 70!

Іван Ковач побачив світло дня не в рідній Україні, не на Закарпатті, а у селі Копашиль, в банатському Карашсеверинському повіті, 29 серпня 1946 року, у рік після Другої світової війни. Його родичі переселилися до Банату на початку двадцятого століття із Закарпаття.

Початкову школу Іван закінчив у своєму рідному селі Копашиль, а опісля він вчився в Сігетському українському ліцеї, який закінчив 1964 року.

Викладачі з українським духом цього ліцею мали великий вплив на своїх учнів, яким засадили любов до рідної мови та любов до українського народу.

З радістю, коли зустрічаюся з Іваном Ковачем, нагадую собі про наші юні роки, пригадую собі про нашу українську середню школу в Сігеті, про той інтернат на вулиці ім. Аврама Янку номер 6, де ми проживали.

Про Івана я собі нагадую ще з '60-их років минулого століття, коли він поступив у восьмий клас.

Нагадую собі про високого та стрункого хлопця, дуже скромного, який був у порівнянні з іншими його колегами та іншими, старшими, учнем дуже порядним, дисциплінованим. В той час я був у десятому класі і відповідав в однім залі інтернату за медитацію учнів менших класів.

Так ми пробули два роки в інтернаті і разом з піснею марширували до тодішнього ліцею ім. Філімона Сербу (тепер ім. Драгоша Воде) під «командою» старших учнів, випускників 11-го класу Михайла Бринзянюка та Івана Шмуляка, або педагога Івана Боднарюка.

Опісля наші дороги розлучилися. Я закінчив середню школу 1962 р., а він ще продовжував своє навчання до 1964 року.

В 1966 році, коли я вчився у вищій технічній училищі та радіо-телебаченню в Бухаресті, ознайомився 1966-ого року з приємним сюрпризом про дебют Івана Ковача з поезією на сторінках українського часопису «Новий вік». Тоді я відвідував у Бухаресті сім'ю Михайла Кіфи, який був добре знайомий з редколегією «Нового віку» і його головним редактором Михайлом Боднею, й тоді відвідав і я редакцію.

Іван після факультету залишився працювати в редакції газети «Новий вік», де дебютував, і продовжив і свою працю у ній як публіцист і літератор.

З радістю я прочитав його репортажі, так, як і інших редакторів, – Юлія Лазарчука, Михайла Михайлюка, Степана Ткачука, Івана Арделяна та ін.

Приємна для мене була зустріч з першими засновниками Союзу українців Румунії. Іван Ковач був його головним засновником разом із його дружиною Іриною Петрецькою-Ковач та іншими колегами, 28 грудня 1989 р.

У 1990 році відбулася І-ша Конференція в Сігеті, про яку так гарно описав Іван Ковач.

Опісля ми зустрілися в Бухаресті на першому З'їзді СУР, а також у редакції, єдиного на той час українського часопису «Новий вік» під новою назвою «Вільне

слово». Тоді я працював начальником Ател'є Бухарестського підприємства «Електроніка» і зустрічався з банатським колегою Василем Баршаєм, який закінчив українську педагогічну школу у Сігеті, на рік старший від мене, і закінчив Бухарестську консерваторію.

Він працював також і в Міністерстві Культури. Добрий і поважний, друг Василь Баршай приходив часто і на Марамороцину, опікуючись про відродження української культури в Румунії. Разом із Василем, коли я приходив до Бухареста, ми відвідували його первака Івана Ковача в редакції в тодішній «Каса Скінтеї».

Від того часу наші дороги почали ще густіше спливати, і вони майже завершилися після несподіваної втрати знаменитої людини і нашого спільного друга Степана Ткачука влітку 2005 року. Тоді, як тимчасовий голова, я запропонував перебрати функцію генерального секретаря Союзу українців Румунії тодішнього генерального інспектора в Мінвихованні І. Ковача.

Степан Ткачук дуже оцінював Івана Ковача. В «Слові про побратимів» він написав: «Без Івана Ковача наша молода ще література була б, може, піснею без приспіву, красвидом без розмаїтості.

Іван Ковач пише будь-де і будь-коли. І доля його писання – це молпитва!».

І на кінець каже: «У наших очах Іван Ковач – то раб слів, то лицар ідей (...). Читаючи з його творів, написаних у різних, недоступним усім стилях, ми завжди здивовані і зачаровані водночас: зустрічаємо письменника, митця і людину. Іван Ковач такий, яким повинен бути справжній письменник, оскільки він Пікассо нашої літератури, а його поезія сповна підтверджує нашу думку». Або: «Українці були, є і навіки залишаться великими творцями національної культури. Такі слова належать і до особи Івана Ковача». Теж в цій книжці Степан ще пише: «Іван Ковач – винятковий поет. Надрукував кілька томів поезій та прози, цілу фіру репортажів, передмов і статей.

Поезія Івана Ковача втілена з краси світів, пташиного щебету, кольорів веселки, поцілунків, вітрів та бур, пісень вод, непостійності хмар, жіночої мінливості, стійкості гір, радощів і смутку літ, чарівності красунь і грацій метеликів, усміху землі і хмурості неба, надій світанків і розчарувань присмерків». А Марія Чубіка в своїй статті «На крилах серпневого світанку», яка появилася у часописі «Вільне слово» в місяці вересні 2006 р. з нагоди відзначення 60-річчя Івана Ковача, пише: «Тепер, коли він вже видатний український письменник і в числі його роковин змінюється цифра одиниць і десятків, а на скронях сріблиться відбиток перших весняних квітів, від душі бажаю йому багато здоров'я, творчого натхнення і багато, багато щасливих днів, проведених разом зі своєю сім'єю». Долучаюся і до слів редколегії «Вільного слова», що у серпні 2011 році віншувало йому: «З нагоди його 65-ліття та 45-річчя від літературного дебюту бажаємо Івану Ковачу багато здоров'я, дальшої творчої наснаги, успіхів у його нелегкій роботі та щиросерде «На многая і благая літ»!

А я ще додалю для Івана Ковача з нагоди його 70-річчя, щоб він мав перш за все довгого і міцного здоров'я, довгого періоду успіхів у роботі на користь українського народу!

Степан БУЧУТА

«НАША СУЧАСНИЦЯ»

Наша сучасниця – мати, подруга, кохана, – та, яка завжди поруч, іде нам назустріч, підтримує нас в усьому тому, що вважає за добре, за справедливе. Наша сучасниця бажає бути рівною своєму мужу, хоче ділитись і радістю, і смутком з ним, бажає бути підтриманою в тій мірі, в якій і сама підтримує і терпить, якщо потрібно.

Наша сучасниця – письменник, викладач, лікар, інженер, але і хлібороб. В цьому великому процесі технологічної доби розвиває вона свої природні здібності, є творцем основної клітини суспільства – Родини. В цьому проявляється її сила й вартість. Перед нашою сучасницею завжди було нелегке завдання – збереження нашої національної ідентичності, свідомої української християнської родини, передавання цих вимог майбутнім поколінням.

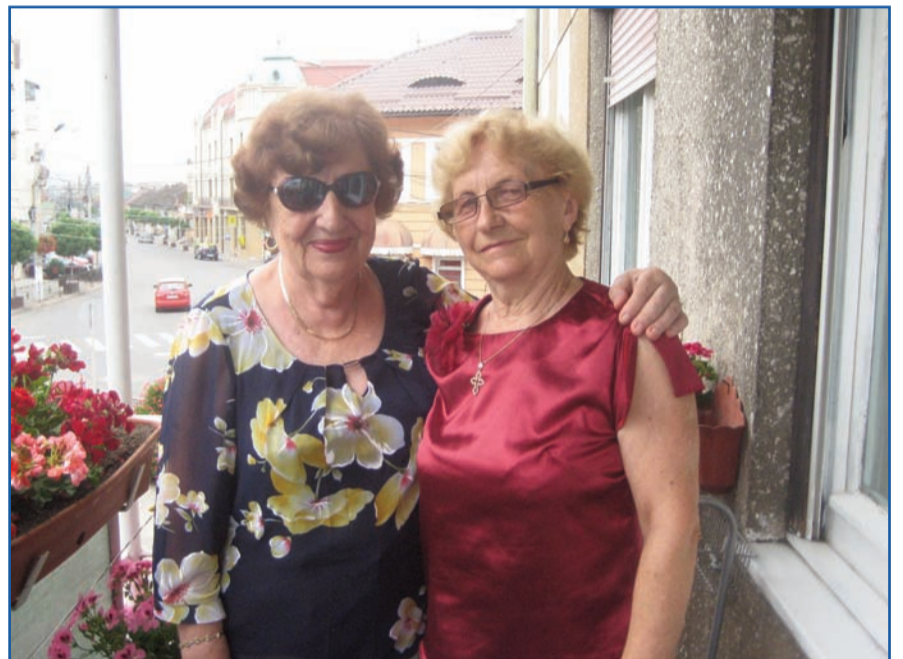
Рубрику веде
Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

ДВІ УКРАЇНКИ, ДВІ АННИ, ДВІ КОПАШИЛЯНКИ...

31-го липня ц.р. з нагоди гарної української події «Міжнародний фестиваль української пісні і танцю» у м. Карансебеші знову стрілись дві Анни копашилянки.

Перша українка – це моя колишня вчителька в початкових класах семирічної школи с. Копашиль пані Анна Цюбик, друга українка Анна, колишня її учениця і авторка цих рядків. Мені дуже приємно писати, згадувати мою рідну вчительку, зустрічатися з нею, бо розмова з нею завжди цікава. Вона спокійна, з добрими думками, любить допомагати всім. Після багатьох минулих років не так легко все запам'ятати, але і не можна забути в житті першу вчительку, яка прийшла вперше в наш клас, вивчати нас правильно тримати в руці олівець, робити перші лінійки, крапки, кола, а пізніше – цифри, букви...

Розуміємо всі, що перша вчителька завжди залишається в спогадах нашого життя. Пані Анна Цюбик народилась в селі Копашиль в сім'ї Федора і Василини Цюбик, й була у них єдина дитина. Її дуже любили. Розказала мені, як ще змалку дізналася про народну українську пісню, бо жила в хаті в такій атмосфері, де ще продовжувались стародавні пісні, традиції, а батько пані Анни був великим співаком у селі, на різних зустрічах, на весіллях, на вечорницях збирав молодих хлопців, мужчин; ідучи селом, було чути пісні, а він знав багато пісень стародавніх, так, як: «Аж кілька я світа схо-

доброго здоров'я, сил, радості, душевного спокою в житті.

Передаю слова однієї пісні, яку я прочитала, – кілька рядків:

див/, Шуга правди не находив» і інші пісні. Крім своєї праці, трохи пізніше п. Анна мала ще одне захоплення: народні пісні записувала в свої зошити. Одні навчилась від свого батька, інші сама складала. На жаль, не взяла зв'язок ні з ким, ніхто не читав їх, не були надруковані через її скромність як особи, як людини, ніколи не любила сама висуватися, відзначатися. Прочитала і я кілька пісень, заспівали трохи, а вона мене часто запрошує до своєї квартири...

Вже давно живе в м. Карансебеші, має своє помешкання в центрі міста; чоловік помер давно, живе самісенька; всіх, котрі переступають поріг її квартири, радісно пригоспає, – так приємно з нею розмовляти. Якраз в липні додала іще одну квітку до великого букета. На завершення нашої розмови я побажала моїй учительці

*«Ой я була одна в мамки,
Одна єдиниця,
Я на воду не ходила,
Бо була служниця.
Я на воду не ходила,
Тріски не збирала,
Та проте я молоденька
Доленьки не мала.
Там, де доньок по сім,
Там є доленька усім.
Я була у мамі одна,
За це моя доля зрадна.
Чи я тобі, люба мамко,
Воду не носила,
Що ти мені, моя мамко,
Долі не просила?».*

Анна БЕРЕГІЙ

ІВАН КОВАЧ - ЛАУРЕАТ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ПРЕМІЇ ІМ. ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА НА 2016 р.

(Вшанування Україною письменників та громадсько-культурних просвітителів Румунії)

Вже чверть століття, як після проголошення Незалежності України (24 серпня 1991 р.) культурні зв'язки, і не тільки, стали визначними між Україною та Румунією завдяки добросусідства між ними і постійного піклування Посольства України в Бухаресті та близького в нашій пам'яті Генерального Консульства України в Сучаві, розснваного, на превеликий жаль, тому два роки, коли Його Ексцеленція Генконсул Василь Боєчко покинув своїх добрих друзів румунів та українців і повернувся до Києва, щоб ми «скучали» за тими плодючими культурно-економічними відносинами, за співпрацею обох країн, яка так успішно проводилась...

Все ж таки, на ниві культури, наприклад, Буковина відчуває духовну єдність між українцями, і це завдячується сусідній Чернівецькій Держадміністрації, Чернівецькому національному Університету імені Юрія Федьковича, Чернівецькій обласній універсальній бібліотеці імені Михайла Івасюка, Чернівецькому Всеукраїнському товариству імені Тараса Шевченка „Просвіта”, і навіть постійному культурному зв'язку з міжнародним товариством „Україна – Світ”, очоленим видатним поетом і Героєм України Іваном Драчем, вже втретє гостем нашим, та постійної секретарки „Золотоворітського” товариства (за адресою історичної вулиці Києва) Алли Кендзери, яка побуває майже щорічно між українцями Румунії, обдаровуючи їх та братніх румунів різними гостями з України, чи то української діаспори, і навіть, останнім часом, близьких друзів Черкащини, Канева та Чигирину – рідимої та посмертної землі Тараса Шевченка – в особі Валерія Назаренка, радника голови Черкаської держадміністрації, який також постійно прибуває на Сучавщину, щоб прокладати разом з нашими славними буковинцями - народним артистом України Маріяном Гаденком, кантавтором Іваном Дердою ЧНУ та інж. Борисом Петрашуком – головою Товариства імені Тараса Шевченка „Просвіта”, культурно-просвітнянські зв'язки між нашими країнами і, певне, з цим не перечеислив я всі відносини між нами на духовній ниві нашої співпраці.

У цьому контексті відмічаємо, що культурні внески наших видатних українців і румунів вже кілька років підряд признає Україна, і це завдячується прекрасним нашим друзям проф. д-ру Володимирі Антофійчуку, завкафедрою української літератури ЧНУ та професору на кафедрі української літератури при Сучавському Університеті ім. Штефана чел Маре і його почесному доктору, письменнику-драматургу Василеві Довгому, голові НСПУ Чернівецької області та одному із засновників премії Ольги Кобилянської, музикологу Остапу Савчуку, голові Чернівецького Всеукраїнського товариства ім. Тараса Шевченка „Просвіта” та ін.

Так, недавно, 8-ого серпня в урочистий день 182-ої річниці від дня народження буковинського соловія Юрія Федьковича (1834 - 1888), видатному поету Іванові Ковачу, головному редактору українського культурно-просвітницького часопису „Вільне слово”, була призначена Чернівецька обласна премія ім. Юрія Федьковича - просвітителя Буковини.

Премія Ю. Федьковича була заснована 1994 р. з метою підвищення авторитету вчителя і визначення його заслуг на культурно-освітнянській ниві, і нею вже понад двадцять років визнаються заслуги працівників освіти, письменників-просвітителів та громадських діячів культури, колективи культурно-просвітницьких закладів. Цьогорічна подія відбулася у сквері, що простягається

поруч Бібліотеки ЧНУ, біля погруддя видатного письменника та мовознавця Юрія Федьковича, до якого прибули з квітами в руках суспільна еліта Буковини з своїми очільниками Чернівецької Держадміністрації та ЧНУ: головою Чернівецької обласної держадміністрації Олександром Фешуком, проректором з науково-педагогічної роботи із питань навчально-виховного процесу Тамарою Марусик, головою Всеукраїнського товариства ім. Тараса Шевченка „Просвіта” Остапом Савчуком, деканом словесного факультету Борисом Бунчуком та продеканом факультету

Олександром Поповичем, завкафедрою української літератури проф. д-ром Володимиром Антофійчуком та ін.

З самого початку урочистості почесний гість Олександр Фешук, голова Чернівецької обласної держадміністрації, запрошений до слова головою журі проф. д-р Володимиром Антофійчуком, привітав чернівецьку громаду інтелегенції, присутню на святі 182 річниці від дня народження письменника-просвітителя Юрія Федьковича, та окреслив його заслуги перед українським народом своєю творчістю та громадсько-культурною і просвітельською працею. Після цього ведучий, проф. д-р В. Антофійчук, запросив всіх цінителів Юрія Федьковича до накладання квітів перед бюстом просвітителя Буковини, який скоро поринув у квіти поваги. Далі голова журі для призначення Чернівецької обласної премії Юрія Федьковича на 2016 р. представив в синтезі світлу постать одного із сучасників і прижиттєвих цінителів Шевченка Юрія Федьковича, відомого письменника, фольклориста, громадсько-культурного діяча і просві-

тянина українського народу родом із с. Сторонки-Путилова, що віддав все своє життя неньці Україні і своєму народу. Хоч писав на гуцульські теми, письменник співчував всьому народу як месник за правду та краще життя, мотив, через якого любив понад усе Т. Шевченка, бо Кобзар „на вітвар свободи поставив своє життя”. Федькович започатковує між першими щевченкіану та стає засновником і першим редактором газети „Буковина” (1885) на запрошення його друзів „Руської бесіди”. Хоч запозичив дещо від своїх моделей Т. Шевченка та М. Вовчка, популярність його творів та, зокрема, пісень наділила йому великої слави, до І. Франка, як найбільшого творця-просвітителя Західної України, те, що й сьогодні є живим прикладом нашим сучасникам, які служать пером і ділом на духовній ниві свого народу.

На 2016 рік журі „Чернівецької обласної премії ім. Юрія Федьковича – просвітителя Буковини” призначив слідуєчих лауреатів: 1. проф. д-р Георгія Кожолянка – пенсіонера, історика наук за високохудожню творчість та громадсько-культурну діяльність; 2. Чернівецьку обласну універсальну наукову бібліотеку ім. Михайла Івасюка за збереження, відродження та популяризацію народного мистецтва Буковини; 3. Івана Ковача, українського письменника Румунії за вагомий внесок у розвиток української літератури Румунії та культурно-просвітницьку роботу; 4. Творчий колектив редакції газети „Буковина” за активну громадську діяльність; 5. Ганну Колежук, учителя української мови і літератури Путильської гімназії за професійну відданість та громадсько-культурну діяльність.

(Далі буде)

Іван КІДЕЩУК

Духовна пожива

6-й МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ ЦЕРКОВНОЇ ПІСНІ І МОЛИТВИ

У період 19-21 серпня в селі Верхня Рівна на Мараморощині відбувся шостий Міжнародний фестиваль церковної пісні і молитви, розпочатий ще в 2010 р. Щоб взяти участь на цьому фестивалі якраз на Господне свято Преображення Господа Ісуса Христа на Горі Таборській 19 серпня, до нас прибув з-між запрошених церковний хор з місцевості Чісней, Польща. Ознайомившись зі всіма членами цього прекрасного церковного хору, число якого перевищувало двадцять п'ять осіб і після вечері в нашій церкві зробили останню репетицію церковних пісень на польській та українській мовах.

Після десятої години вечором прибув слідуєчий церковний хор, запрошений на наш фестиваль, а саме хор Львівського Крайового Ставропігійського Братства ім. св.ап. Андрея Первозванного з м. Львова, Україна.

Вже на другий день, в суботу 20-го числа місяця серпня, перед обідом прибув до нас і хор Громадської Організації «Надія» з м. Солотвино, Україна.

Було встановлено організаторами нашого фестивалю, щоб церковні хори як з Польщі, так і з милої України, мали можливість відвідати наші православні церкви.

Вже в неділю 21-го числа місяця серпня як закордонні хори, так і церковні хори з Полян І, Кривий, Сігет, а також румунської православної церкви – хор Бая Борша – були присутні на святі Божественної Літургії, на якій брали участь і служили св. Юрій Албічук та аргімандрит Атанасіє Немзет, єгумен монастиря, присвяченого храму Успіння Пресвятої Богородиці з нашого села.

Після закінчення Святої Літургії на відкритті цього фестивалю взяли участь:

- свящ. Юрій Албічук з с. Верхня Рівна;
 - арг. Афанасій Немзет – єгумен монастиря з нашого села;
 - проф. Мирослав Петрецький – голова Марамороської організації СУР;
 - проф. Елек Опрішан – голова місцевої організації СУР;
 - з Польщі – пані проф. Галина Рахвальська, керівник хору;
 - з України – о.д. Юрко Федів, голова Львівського крайового ставропігійного братства м. Львова;
 - проф. Тарас Дмитрик – голова Всеукраїнського братства м. Львова;
 - проф. Іяна Шіман – керівник церковного хору м. Солотвина.
- Кожний із присутніх на відкритті цього фестивалю перед всіма

християнами, присутніми біля церкви у дуже великому числі, висловили у своїх словах велике задоволення в тому, що всі ми маємо можливість прославляти і величати Пресвяту Діву Марію, яка становиться заступницею всього стада християнського.

Після офіційного відкриття фестивалю на сцені біля церкви виступили присутні хори з релігійними піснями.

Як і роками тому, і цього року цей фестиваль не було можливо, щоб тримати його без фінансової допомоги СУР, головою якого є Микола-Мирослав Петрецький, повітової організації СУР, головою котрої є пан проф. Мирослав Петрецький, а також ради пана проф. Єлека Опрішана, голови місцевої організації СУР.

Скажемо і те, що в нас в Сільраді і чудеса можливі, тому що цього року ще місяця лютого радники сільради вперше вжили рішення, щоб виділити фінансову допомогу на цю подію.

Ми переконані, що Господь Бог наш Ісус Христос, Пресвята Діва Марія та всі святі прийняли наші щирі молитви, які були передані на Небо до Господа Бога як по-українськи, по-румунськи, так і по-польськи, і живемо з надією, що будемо мати можливість і на слідуєчий рік, за допомогою Божою, організувати і сьомий міжнародний фестиваль української пісні і молитви.

Боже помагай!

Симона ЛЕВА,
викладач релігії

ПОЗДОРОВЛЯЄМО ЮВІЛЯРА!

Існують люди, які пов'язують своє ім'я із різними подіями, явищами і які потім ототожнюються з ними.

Так пов'язане ім'я пана Івана Ковача із «Новим віком», а потім із «Вільним словом». І не тільки з ними, пан Ковач відомий як поет, письменник, активний діяч у справі українства у Румунії.

Бувши учні, які брали участь у національних етапах олімпіади з української мови, пригадують пана Ковача як члена журі, а також як представника Міністерства Освіти.

Пан Ковач скромний, не вихваляється своєю діяльністю, але читачі українського слова знають, що десь там пан Ковач робить совісно своє діло і можна надіятися і завжди із нетерпінням чекати на появу у світ нового номера часопису і чому би й ні, нової цікавої книжки.

Щастя Вам, пане Ковач, бажаємо Вам міцного здоров'я, творчої наснаги, щоб ще довгі роки радувати нас, Вашими творами.

З повагою
Анна САМБОР

Зліва – направо у дельті Дунаю в Румунії:
Михайло ТКАЧ, Іван КОВАЧ та Мірча ЛЮТИК

Конкурс з декламування української поезії

Національний етап X-ого випуску – Сігету Мармацієй, 9-10 вересня 2016 р.

В періоді 9 – 10 вересня 2016 р. в місті Сігету Мармацієй, що на Мараморошині, Марамороська повітова організація Союзу українців Румунії організувала „X – ий Випуск Конкурсу з Декламування Української Поезії – Національний Етап”.

Були присутні учні 0 – 12 класів з повітів Ботошань, Сучава, Марамориш, Тіміш, Караш – Северін, які брали участь на повітових етапах Конкурсу з декламування української поезії, і які завоювали I місце.

Урочисте відкриття відбулося в концертному залі музичної школи імені Джордже Енеску, на якому були присутні заступник мера міста Сігету Мармацієй, пані Ілдіко Береш, інспектор Шкільного Інспекторату Марамуреш Віда Флавіу, інспектор української мови Симона Малярчук, директор українського ліцею Касіян Пішура, директори українських шкіл з сіл Ремети, Верхня Рона, Кричунів, Рускова, Поляни, Красний, викладачі української мови, відомі діячі СуР Іван Кідешук та Микола Крамар, представники національного телебачення і т.д.

Від Союзу українців Румунії були присутні голова СуР Микола Мирослав Петрецький, почесний голова СуР Степан Бучута, перші заступники Іван Лібер, Василь Пасенчук, заступник голови СуР Михайло Трайста, голова повітової організації СуР Мирослав Петрецький, голова жіночої організації СуР Ледія Співалюк, член Ради СуР Пінтя Марічук, голови місцевих організації СуР, члени Марамороського комітету СуР.

Офіційне відкриття здійснив голова Марамороської повітової організації СУР Мирослав Петрецький, який представив гостей та учнів з усіх повітів.

Виступали голова СУР Микола Петрецький, заступник мера Ілдіко Береш, інспектор Симона Малярчук, інспектор Флавіу Віда, після чого продекламував вірш пан професор Івана Мачока.

Відкриття не могло пройти без маленького спектаклю, якого надали нам дошкільнята з Вишавської Долини, яких приготувала пані Нарциса Греченюк.

Треба підкреслити той факт, що пані Нарциса Греченю – зайняла III місце на конкурсі „Найкращий вчитель української мови діаспори”.

Наприкінці виступили діточки з танцювального ансамблю „Соколята” під керівництвом пані Джети Петрецької.

Починаючи з 10:30, в приміщенні Марамороської організації СуР учні з згаданих вище повітів декламували вірші українських письменників.

До комісії, яка оцінювала учнів ввійшли Трайста Михайло, Берегі Анна, Опрішан Марія, Крамар Мотря, Кідешук Іван, Самбор Анна.

Декламували вірші понад 50 учнів з усіх повітів, де викладається українська мова, одягнені в традиційних костюмах, які зачарували членів журі високомайстерним декламуванням.

Після завершення конкурсу учні разом з викладачами та родичами відвідали монастир Берсана та інші історичні міста Марамориша.

10 вересня, починаючи з 09:30, розпочалось преміювання учнів. Таким чином учні отримали грошові премії, дипломи та останні книговидавання Союзу українців Румунії.

I премія:

1. КОЛОПЕЛЬНИК СІМІНА МАРІЯ – Підготовчий клас;
2. ЦІФРАК ДІАНА – I клас;
3. ЯВОРОВСЬКІ МАР'ЯН – II клас;
4. КІДЕША АНАСТАСІЯ ЙОНЕЛА – III клас;
5. ШОЙМАН АНА – IV клас;
6. ЧЕЛЕНЮК КРІНА – V клас;
7. СЕМЕНЮК ДЕНИС – VI клас;
8. ШОЙМАН НАТАША – VII клас;
9. БОВТ МАРІЯ МИРОСЛАВА – VIII клас;
10. ПИРОЖУК СВІТЛАНА – IX клас;
11. ПАВЛЮК ІРИНА – X клас;
12. ГОДИНКА ЙОНЕЛА – XI клас;
13. ГАВРИЛЯК ВЕРОНІКА – XII клас;

II премія:

1. БЕЖЕРА НАРЦИСА – I клас;
2. ЯВОРЕНЧУК ДЕНИС – II клас;
3. РУСНЯК БІАНКА – III клас;
4. ЯВОРОВСЬКІ МАРІЯ – IV клас;
5. КОРОАМЕ РОДІКА – V клас;
6. ПЕТРАШУК КЛАВДІУ – VI клас;
7. БІЛЧИК ДЖЕССИКА – VII клас;
8. ОШТИПОК АЛЕКС – VIII клас;
9. КОСТЮК ЧЕЗАРА ВАНЕСА – IX клас;
10. ГРІГОРАШ АЛІН – X клас;
11. КІРІЯК НАТАША ОЛЕКСАНДРА – XI клас;

III премія:

1. ЯВОРЕНЧУК ГАБРІЕЛ ДІТЕР – I клас;
2. БОВТ АНДІ – III клас;
3. МІКОЛАЙЧУК МОТРЯ ЛАРИСА – IV клас;
4. ТЕРЕЛЯ МЕЛІСА ВАЛЕНТИНА – V клас;
5. ПРЯЛА РУСНАК АНКА – VI клас;
6. ПРЯЛА МАРІЯ – VII клас;

7. ГУТОПЛА АНА МАРІЯ – VIII клас;
8. СОКАЧ БІАНКА – IX клас;
9. КЛІПЕЙ НАОМІ – X клас;
10. ГРЕЗДАК АДЕЛІНА – XI клас;

Відзнаки:

1. ТЕРЕЛЯ КИТИЛІН – III клас;
2. МАНОЛЯК КАСІАН – IV клас;
3. ГРЕЗДАК ДАНІЄЛА – V клас;
4. АНДРЮК РОКСАНА – VI клас;
5. ЯВОРЕНЧУК ДЕЛІЯ – VII клас;
6. ШТЕФАНИГА МАРІЯ – VIII клас;
7. СКОПЕЦЬ МАР'ЯНА – IX клас;
8. ПАЛКАНІН ЛІДА – X клас;

За участь:

1. КОРЖУК МАРІЯ – IV клас;
2. КУТ КЛАВДІУ ОЛІВЕР – III клас;
3. АГРІЦКУЛЕСЕЙ РЕБЕКА – IV клас;
4. ПОЛИК ЮЛІАНА – V клас;
5. ПОПОВИЧ ТЕОДОРА – VI клас;
6. ТАКУ ФЛОРЕНТИНА – VI клас;

Не в останню чергу треба підкреслити, що рівень підготовки дітей підвищується, викладачі, учні та родичі докладають чималі зусилля для того, щоб діти були на високому рівні, а організатори, як завжди, підвищують рівень конкурсу, організуючи його на все вищому рівні.

Голова Союзу українців Румунії
Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ

Велопробіг «Українці в Європі» пройшов через Яси

15 травня 2016 року почався європейський велопробіг «Українці в Європі» довжиною 10 тисяч кілометрів, який пролягав територією Польщі, Чехії, Німеччини, Нідерландів, Бельгії, Люксембурга, Франції, Іспанії, Португалії, Монако, Італії, Словенії, Хорватії, Угорщини, Румунії та Молдови! Понад 100 днів група юних велосипедистів любителів з різних міст України (Київ, Львів, Тернопіль), проїжджаючи в середньому до 150 км щодня, розпочали свій європейський велопробіг з Києва, розраховуючи на те, щоб День Незалежності України відмітити в Одесі. Коли вони розпочали цей велопробіг, їх було 12 осіб, з яких і три учасники війни на Донбасі, та четверо з них не змогли продовжувати велопробіг, і їм прийшлося повернутися скоріше додому. Восьмеро продовжували велопробіг і 14 серпня перетнули угорсько-румунський кордон у пункті пропуску Борш в напрямку до Клузу - Регіну - Георгієнь - Нямцу - Яси. 20 серпня перед обідом прибули до Яс. Про нашу громаду учасники велопробігу дізналися від представників посольства України у м. Бухаресті, так що вони вийшли на контакт з нами для координації подій. Знаючи про їх дальшу програму, з допомогою Голови СУР та мера міста Яси, ми забезпечили їм ночівлю та харчування, хоча, по їх вираженню, вони «були готові до спартанських умов».

Мета цього заходу така:

- Підтримка тих, хто постраждав в результаті війни на Донбасі;
- Привертання уваги української та світової спільноти до проблеми реабілітації ветеранів АТО;
- Вирішення конкретних проблем: придбання необхідного медичного обладнання, реабілітація поранених та допомога сім'ям загиблих;
- Збір коштів на вказані вище цілі;
- Відновлення довіри населення до благодійності;
- Покращення іміджу та впізнаваності України в Європі.

У Ясах відбулася офіційна зустріч з мером міста Міхасем Кірікою. Наші гості обговорили з мером можливість співпраці між Україною та Румунією. Пан мер повідомив їх, що місто Яси вже є містом-побратимом міста Чернівців, а також, що місто Яси, як і інші міста з Румунії, приймає на реабілітацію військовослужбовців, які були в зоні АТО. А також про те, що вони шукають можливостей надання допомоги містиві Чернівці в покупці машин швидкої допомоги та тролейбусів. Планується і надалі нарощувати співпрацю в цих напрямках.

До речі, наші гості дізналися, що мер є спортсменом, грає у футбол. Тому їм легко вдалося знайти з ним спільну мову і продуктивно поспілкуватися. Під кінець зустрічі обмінялися контактами. Після зустрічі з мером ми показали нашим гостям деякі з пам'яток нашого міста та відвідали приміщення нашої організації. День видався достатньо насиченим і завершився смачною вечерею. Наші гості виразили вдячність всім, хто допоміг провести чудовий час у Ясах.

Під час відвідування нашого осередка ми попросили наших гостей розказати один із «трафунків» під час їх подорожі через Румунію. І ось, що вони розповіли нам:

«В дорозі до Яс (десь на території повіту Нямц) у нас була тільки одна зупинка для перекусу, але яка вдала! Випадково зупинилися біля хати однієї румунської сім'ї. Власник будинку спочатку намагався сказати словами та знаками дещо про куріння. Ми подумали, що він хотів від нас сигарет. Пізніше, після декількох дискусій "знаками", ми зрозуміли, що він боявся, щоб ми не палили сигарки, тому що неподалеку було сіно. Ми пояснили, що ми не куримо, що ми спортсмени, що ми група спортсменів українців, і ми беремо участь у велогонці по Європі довжиною 10 000 км, і ми зупинилися для перекусу. Він махнув рукою, що було нерозуміло для нас, і зайшов до хати, але після декількох хвилин наш господар вийшов з дому з домашнім йогуртом для нас, зрозумів, нарешті, чому ми зупинилися. Ми, в свою чергу, відповіли на його гостинність печивом і цукерками, але він не зупинився на цьому, зайшов в будинок і повернувся з кавунами; ми подумали, як нагородити його

гостинність і запропонували пляшку олії. Наш господар нічого не сказав, пішов і приніс п'ять банок з домашньої консервації. Ми не знаємо, як і коли це б закінчилась ця зустріч, якби ми продовжували таким бартером. Ну, як тут не відмітити таку гостинність, щирість і простоту. Дякуємо всій родині доброго чоловіка, також його сину за таку приємну імпровізацію. Ви – суперлюди».

За словами організаторів благодійного велопробігу, захід став справжнім випробуванням незламного козацького духу українських хлопців, серед яких немає професійних спортсменів.

Попереду, на другий день, їх очікувала Р. Молдова, а потім рідний край!

Щасливої дороги нашим гостям!

Бажаємо благополучно доїхати додому!

Голова Яської організації СУР
Віктор ГРИГОРЧУК

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СКУ: ПРИЙШЛИ, ПОБАЧИЛИ, ПЕРЕКОНАЛИСЬ...

Скільки разів я не читав і не чував про ті «Річні збори СКУ», на яких збирався весь український цвіт світу! Скільки не мріяв побувати на такому духовному бенкеті, але куди ж мені до такого «столу». «Радуйся, що можеш пожитися крихітками, які падають з нього» (тобто почутим і прочитаним), – заспокоював я самого себе, хоча, правду говорити, мене аж злість брала, що жодного разу колишній голова СУР не запрошував. Але навіщо йому, такому великоповажному, запрошувати якогось там писарюгу, якщо він сам варт з десятих таких, як я. Та хай йому грець! Прийшло свято й на нашу вулицю, тобто на мою і на ще кілька таких «невдах», як я, і ось новий голова запрошує до Києва на Річні загальні збори СКУ, і попереджує, що не можемо відмовитись. І таким чином цього року на Річних загальних зборах СКУ найсоліднішою делегацією була делегація Союзу українців Румунії на чолі зі своїм головою Миколою-Мирославом Петрецьким.

чоловік сумний, то суне капелюха аж понад самі брови, а коли веселий, то носить його аж понад потилицю, а щоб ви, пане голову, були завжди веселим, то ми подаруємо вам пляшку палинки».

Одним з найцікавих моментів річних зборів СКУ було відкриття виставки часописів СУР, якою займався голова видавничої комісії Іван Гербіль та голова комісії з культури Михайло Трайста. Понад 200 примірників українських часописів і понад 100 книг було подаровано учасникам річних зборів. Представники українських громад здивувались такому «явищу» і запропонували налаштувати з нами культурно-літературні зв'язки.

Також румунська делегація відвідала осередок Української все-світньої координаційної ради, де її прийняв голова УВКР Михайло Ратушний, і Національну спілку письменників України.

Зустріч з видатними українськими письменниками – головою Київської організації НСПУ Володимиром Даниленком, славнозвісною Галиною Тарасюк, редактором журналу «Київ» Теодозією Зарівною та її заступницею Оленою Логвиненко, перекладачем з творів румунської мови Сергієм Лучканином, письменниками Ваню Крюгером, Наталією Куліш та Мариною Єщенко залишиться назавжди у пам'яті нашої делегації.

Вона, делегація, складалась з радника Міністерства освіти Румунії Ельвіри Кодря та представників Ради СУР Мирослава Петрецького, Анни Самбор, Василя Пасинчука, Степана Бучути, Ірини-Люби Горват, Василя Бучути, Івана Гербіля, Івана Лібера, Віктора Симчука, Віктора Григорчука, Дмитра Черненка, Терези Шендрою та Михайла Трайсти.

Багато з нас вперше прийшли, побачили і переконались, що така подія є насправді все-світньою українською подією, але і в тому, що новий голова не робить різниці між своїми помічниками, а поважає всіх однаково, – честь і слава йому за це!

Цього року Річні загальні збори СКУ розпочалися 25 серпня в Києві у Національному університеті ім. Тараса Шевченка за участю 137 делегатів та гостей з 28 країн і тривали до 27 серпня.

На відкритті перед учасниками зборів з усними привітаннями виступали голова Верховної Ради України Андрій Парубій, заступник Міністра закордонних справ України Вадим Пристайко, глава Української Православної Церкви Київського Патріархату, Святійший Патріарх Філарет, глава Української Греко-Католицької Церкви, Блаженніший Патріарх Святослав (Шевчук) та інші представники владних структур та інституцій України.

Крім звітів про діяльність СКУ за минулий рік, у програму зборів увійшло обговорення майбутньої діяльності під час п'яти круглих столів: «Координація підтримки України», «Гуманітарні ініціативи СКУ в допомозі Україні», «Просування позитивного іміджу України», «Відзначення 50-ліття СКУ» та «Сприяння економічному розвитку України».

Голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький, майже єдиний з керівників європейських українських громад, який виступав перед учасниками зборів, запевнив голову СКУ Євгена Чоля, що СУР завжди буде підтримувати Україну і що українська громада Румунії була з-між перших, яка засудила російську агресію проти України. Також подарував голові СКУ сурівські часописи і книги та традиційні румунські сувеніри – глиняну мисочку та солоний капелюшок, якого з гордістю носять у місті Оаш, причому пояснив голові СКУ, як треба носити цей капелюшок: «Коли

«Під час зустрічі обговорювалися питання про переклади і просування української літератури в Румунії та інтеграцію українських письменників Румунії в літературу материкової України. У Румунії на державному рівні добре налагоджено підтримку літератури та книговидання національних меншин; тому українська громада цієї країни Євросоюзу готова допомагати виходу української літератури на європейський ринок.

Найпомітнішим явищем третьої хвилі української літератури Румунії є письменник Михайло Гафія Трайста, що з 2012 року видає румуномовний літературно-мистецький журнал «Mantaui lui Gogol» (Шинель Гоголя), який виконує важливу роль у діалозі румунської та української літератур.

(Продовження на 13 стор.)

Михайло-Гафія ТРАЙСТА

ДОГОВІР ПРО СПІВПРАЦЮ

В періоді 16-18 вересня ц.р. в Івано-Франківську Союз українців Румунії разом з Івано-Франківською обласною державною адміністрацією та Верховинською районною державною адміністрацією підписав Договір про Співпрацю.

Підписанням цього Договору Сторони підтверджують, що інтересам кожної з них відповідає спільне і узгоджене співробітництво у науково-технічній, гуманітарно-культурній та освітянській сферах. Таким чином сторони зобов'язуються здійснювати спільні дії у вказаних вище сферах з метою прояву і утвердження етнічної, мовної, культурної і релігійної ідентичності осіб, що належать до української національної меншини, відродження та формування національної свідомості, захист індивідуальних та колективних прав членів організації і зміцнення румунсько-українського співробітництва.

Сторони зобов'язуються здійснювати згадані вище дії для досягнення поставлених цілей і реалізації загальних інтересів Сторін з умовою будувати свої взаємовідносини на основі рівноправності, чесного і добросовісного партнерства, а також захисту інтересів один одного.

Також були націлені пріоритети, які будуть розпочаті в наступному періоді, а один з них є відкриття погруддя великого Кобзаря Т. Г. Шевченка в Сігету Мармаціей.

Голова СУР
Микола-Мирослав
ПЕТРЕЦЬКИЙ

ВІТАЮ ІЗ ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ!

Пан Іван Ковач народився 29 серпня 1946 р. в селі Копашиль Карашсеверінського повіту, де і закінчив I-VII класи. Опісля поступив до українського ліцею в місті Сігеті. Був добрим учнем, а також солістом великого хору, керівником якого був славнозвісний викладач музики Іон Андрейкуц.

Після ліцею закінчив Бухарестський Університет, відділ української мови.

Пан І. Ковач працював радником у Міністерстві Освіти та Досліджень, був кореспондентом українського радіо «Свобода» в Румунії. Він є членом Спілок письменників Румунії та України, а також співзасновником разом з дружиною та колегами СУР.

2001 року був нагороджений Золотою Медаллю та Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України і Золотою Медаллю та Почесною Грамотою Товариства «Україна-Світ».

Пан Іван Ковач дебютував у часописі «Новий вік», – тепер «Вільне слово», де є головним редактором.

Друкував свої твори у збірниках «Ліричні струни», у альманасі «Обрії», а також у різних часописах Румунії, України, Словаччини та інших країн.

Він є автором збірок віршів – «Поезії», «Рівнодення», «Зав'язь», за яку отримав премію Спілки Письменників Румунії.

Такою самою премією була відзначена повість «Чуга», а також збірки «Оранжева балада та інші новели» (21 новела), також відзначена премією Спілки письменників Румунії за 2006 р.

У 2013 році вийшла з-під друку збірка «Де корінь, де поверхня».

З повагою
Марія ЧУБІКА

УКРАЇНСЬКА ТРАДИЦІЯ ЗА ДУНАЄМ

Ще зовсім недавно мало хто знав, крім науковців, що по той бік Дунаю, напроти Кілії, Ізмаїлу і Рені проживають українці. Та й сьогодні навіть на Одещині бракує знань про українців в сусідній Румунії.

Виконання обряду

А з'явилися вони там ще на початку XVIII століття, коли частина українських козаків разом з Іваном Мазепою змушена була тимчасово осісти спочатку у Придністров'ї поблизу Бендер, а після смерті гетьмана шукати притулок на правому березі Дунаю. Та масове переселення українців за Дунай розпочалося у 1775 році після ліквідації Катериною II Запорозької Січі. Нескорені запорожці, заради волі і продовження славних традицій січовиків, організували Задунайську Січ. Привілеї і сприятлива до козаків політика Османської імперії, сприятливі можливості для розвитку господарства, культури швидко поширювались на теренах України і невдовзі до козаків долучилися тисячі переселенців. На початку XIX століття в дельті Дунаю і прилеглих до неї територій від Ісаакчі до Чорного моря з'явилися десятки поселень українців.

Купальські ігри

Компактне розселення, зв'язок з батьківщиною забезпечували розвиток української культури, збереження української мови, а наявність такого військового формування зі славетною історією українського січового козацтва забезпечувала спокій і впевненість у безпечне майбутнє.

Сьогодні українці північної Добруджі, як і будь-яка діаспо-

ра, стикається з проблемою збереження ідентичності. Слід відзначити, що влада Румунії зі свого боку має відповідну державну політику щодо національних меншин і забезпечує її реалізацію в межах прийнятого законодавства, практичних програм з метою підтримки культурного розмаїття. Однак процес асиміляції набув незворотних обертів і схоже, що його можна лише уповільнити застосуванням різних методів. Один із них – вивчення і популяризація культури українців. За більш, ніж 200 років проживання за межами батьківщини, у полікультурному середовищі українці збагатили національну культуру Румунії унікальним варіантом власної етнічної культури. Це визначне явище, яке потрібно не тільки вивчати і популяризувати. Воно має стати основою укріплення української ідентичності. Однак за десятиліття багато що втрачено, забуто. Тому одним з першочергових завдань є дослідження і повернення до практики виконання календарних обрядів і свят, родинних звичаїв. Така робота нами розпочата. Важливо, що вона двостороння, за участю істориків (викладачів і студентів) Одеського національного університету імені І.І.Мечникова і представників української діаспори, об'єднаних у громадську організацію Союз Українців Румунії. Найбільш активні із українців Тульчі і навколишніх сіл зайнялися записуванням знань своїх і спогадів старших родичів, науковці опрацьовують зібрані матеріали і разом зі студентами і українською

Приготування обрядового атрибуту

молоддю в Румунії здійснюють реконструкцію обрядів і календарних свят. У нашому спільному доробку є проведення конкурсу імені Ананія Коломійця, присвяченому вивченню історії і культури українців північної Добруджі. Його й справді можна назвати першим істориком Задунайської Січі, бо саме він на початку 1880-х років, у віці 119 років розповів знайомому українському етнографові Федорові Вовку чимало невідомого, на той час, про історію і культуру українців за Дунаєм, наголошуючи на необхідності записувати і видавати друком знання про українську минувшину. Записи перших номінантів конкурсу виявились настільки вдалими і цінними з точки зору змісту, що найкраща робота Валентини Батаке вже надрукована в одній з наукових збірок.

Ще одним вельми важливим сегментом традиційної культури у справі укріплення ідентичності є календарна обрядовість, адже календарні свята і обряди кожного етносу унікальні і неповторні за своєю природою, до того ж їх виконання супроводжується рідною мовою. Найбільш популярні старше покоління в селах дельти Дунаю добре пам'ятає. Тому перший наш досвід маланкування в Тульчі, Мурігйолі, Нижньому Дунавці у 2016 році із задоволенням підтримали мешканці вказаних сіл. А вже влітку відбулося продовження виконання календарних свят. Такого дійства на березі Дунаю Тулча ще не бачила. Власне це був своєрідний семінар.

(Продовження на 13 стор.)

В'ячеслав КУШНІР

«ФОРУМ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ДІАСПОРИ»: 22 – 27 СЕРПНЯ 2016, ВІННИЦЯ, УКРАЇНА

В цьому році VI-ий Форум Української Молоді Діаспори проходив у Вінниці. У попередні роки Форуми були проведені у Києві, Львові, Тернополі, Івано-Франківську та Одесі. Близько сотні молодих українських людей із 30 країн світу брали участь цього року у Міжнародному Форумі Української Молоді Діаспори, між якими і делегація Молодіжної Організації Союзу Українців Румунії (МОСУР), яка отримала запрошення від Світового Конгресу Українських Молодіжних Організацій (СКУМО).

Форум стартував з урочистим відкриттям, яке відбулося у Вінницькому обласному українському театрі ім. М.К.Садовського. Після відкриття тривали роботи у форматі тематичних сесій на теми: „Основні напрямки та розвиток молодіжного руху в діаспорі“, “Інформаційно-комунікаційний потенціал світового українства“, “Залучення інвестицій через співпрацю з діаспорою та розвиток економіки України“ і “Збереження національної ідентичності молоді діаспори через культурно-освітню призму“. Також в рамках міжнародного форуму української молоді діаспори «Вінниця 2016» були організовані різні тренінги, зустрічі та пізнавальні екскурсії, між якими і майстер-клас з ліплення вареників з сиром в найбільшій кількості та ініційовано встановлення рекорду України, де протягом одного дня представники громадських організацій Вінничини, українська молодь діаспори, представники влади та ЗМІ об'єднали свої сили та наліпили рекордну кількість вареників – аж 2507 штук!

Наприкінці форуму відбувся фестиваль «Діаспора - Фест», де були встановлені проекти, які будуть здійснюватися в найближчому майбутньому, після чого були зроблені висновки з цього річного Форуму. Ми вважаємо, що VI-ий Форум Української Молоді Діаспори пройшов успішно. Завдяки бездоганного організуванню, атмосфера була досконалою, де кожен учасник форуму відчував себе як у одній великій та дружній українській родині.

Голова МОСУР
Лівія РОМАНЮК

УКРАЇНСЬКА ТРАДИЦІЯ...

(Закінчення. Поч. на 11 стор.)

Група студентів історичного факультету прибула з конкретним завданням. Цього разу вивчали свято Івана Купала. Відбувалось все на набережній, у найбільш людному місці Тулчі. Звісно, в умовах міста відтворити усі компоненти обрядодій складно, але основні, які відображають сутність свята, були продемонстровані: плетіння вінків, прикрашання Купала і Марени, пускання вінків у воду Дунаю, купальські ігри молоді викликали великий інтерес у тому числі і перехожих, але слід особливо відзначити зацікавлення української молоді в Тулчі, що важливо з точки зору перспективи відродження української обрядовості.

На цьому свято не завершилось. У ці дні на міській площі на етнофестивалі своєю творчістю звітувала українська громада. Відчувається, що багатомісячні зусилля Стефани Черненко дають плоди. Учасники концерту трьох вікових груп продемонстрували гарний рівень виконавчої майстерності. Долучилися і одеські студенти. Разом українці продемонстрували красу національних танців і мелодійність народної пісні. Наші студенти Вадим Яцуник, Анастасія Гладенька,

Вадим Яцуник і Лаура Дорюфтей

Владислав Павлик, Ксеня Негашева, Світлана Калініна під керівництвом заступника декана історичного факультету Наталії Петрової та Наталії Сапожинської доклали і своїх зусиль до участі гостей з України. Слід відзначити прагнення молоді до імпрровізацій. За добу Вадим Яцуник і Лаура Дорюфтей продемонстрували глядачам цікавий варіант виконання української народної пісні. Такі фестивалі – прекрасна форма пізнання культури сусідів, а значить і укріплення взаємозв'язків, порозуміння.

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СКУ: ПРИЙШЛИ, ПОБАЧИЛИ, ПЕРЕКОНАЛИСЬ...

(Закінчення. Поч. на 9 стор.)

Саме завдяки Михайлу Трайсті у літературній співпраці між Україною та Румунією з'явилися нові міжнародні перспективи...», – написав другого дня, у фейсбуці голова Київської організації НСПУ Володимир Даниленко.

Також на порталі «Жінка Українка» появилася стаття Ірини Ткачук «Діалог столиць: Київ-Бухарест», в якій авторка зазначає: «Діаспора завжди виконувала роль посла своєї культури у країні проживання, – сказав голова КО НСПУ письменник Володимир Даниленко, – тому наша зустріч повинна стати постійним діалогом між Україною та Румунією, в результаті чого українська література завдяки вашим перекладам румунською мовою має стати відомою в Румунії, а українські письменники Румунії – інтегрованими в літературу материкової України».

Як було зазначено головою Союзу українців Румунії Миколою-Мирославом Петрецьким, у Румунії держава виділяє значні кошти на розвиток української освіти, культури, видавничої справи. Українська освіта в Румунії є в місцях компактного проживання українців. Зокрема, в місті Сігету-Мармаціей діє Український лицей імені Тараса Шевченка, в Сучавському і Тіміському повітах є по

одній секції в румунських ліцеях. Українську філологію вивчають у Бухарестському, Клузькому та Сучавському університетах. Українською мовою видаються часописи «Вільне слово», «Український вісник», «Наш голос», дитячий журнал «Дзвоник», книжки українських письменників Румунії...».

Оскільки в столицях зосереджені найпомітніші письменники, видавництва, журнали, перекладачі, медіаресурси, тому було домовлено, що між Києвом та Бухарестом розпочинається активна співпраця в галузі пропаганди української літератури в Румунії та українських письменників Румунії в Україні.

Вже завершено переклад румунською мовою збірки сучасного українського оповідання «Ця шокуюча Східна Європа» (упорядник – Володимир Даниленко), до якої увійшли твори тридцяти українських письменників, та переклад збірки прози сучасної румунської прози, яка вийде в Україні. На черзі – видання книжок найякравіших сучасних українських письменників, які, сподіваємося, знайдуть свого читача в Румунії».

На мою думку, голова СУР Микола-Мирослав Петрецький не помилився, коли вирішив вирушати до Києва з такою солідною делегацією...

Вітаємо шановного пана Івана Ковача з 70-річним ювілеєм

Від імені бухарестського СУР і від мене особисто хочу привітати достойного пана Івана Ковача, поета і редактора газети «Вільне слово», із славним ювілеєм – виповнення 70 років життя, бажаючи йому щиро міцного здоров'я, успіхів на творчій ниві та ще багато-багато літ життя!

Іван Ковач – це велика особистість у колі українців Бухаресту, це людина, яка заслуговує шану з боку своїх земляків і всіх людей, які знають і признають його вагомий вклад у літературу, освіту і культуру цієї країни проживання! Про нього було багато написано і згадано у різних виданнях і журналах, але я дозволю собі про нього ще раз дещо нагадати.

Народився Іван Ковач 29 серпня 1946 року у славному банатському селі Копашиль Карашсеверінського повіту. Він випускник українського відділення Факультету іноземних мов Бухарестського університету після того, як середню освіту мав нагоду здобути у Сігетській українській школі (як бувало у ті часи українського відродження!), що дало йому можливість познайомитися з колегами-українцями з Буковини, Мараморощини і Добруджі. І це мало великий вплив на його формування як українця і майбутнього поета.

Літературний дебют І. Ковача відбувся на сторінках бухарестського часопису «Новий вік» в 1966 р. Друкувався він потім у антологіях поезії, прози та репортажів, які виходили в Румунії та в часописах України, Німеччини, Югославії та інших країнах.

Іван Ковач - автор збірок віршів, про яких не буду згадувати, але про те, що світ його оцінив і нагородив, приємно похвалитися, тому що це не тільки гордість особиста, а і гордість українців

Румунії! Тим паче, що нових письменників українців, які б ішли його шляхом, майже не існує! Він член Спілок Письменників України і Румунії і був ними нагороджений. А остання нагорода, Лауреат премії ім. Юрія Федьковича у серпні цього року, – це велика честь і завітчення багатой літературної діяльності! Поздоровляємо!

Як державний службовець, так би сказати, мій омолод, деякий час у Міністерстві Освіти Румунії (я була тоді у Міністерстві культури) у справах навчання українською мовою понад 14 років; знаю, як важко було боротися і пробивати непротоптаний шлях, щоб наші діти могли використати всі належні права! Поздоровляю Пана Ковача за весь його вклад в українське постреволюційне відродження! Немалими здобутками може похвалитися шановний пан Іван Ковач, бо ж, як кажуть, «життя прожити, не поле перейти!» А разом із своєю дорогою дружиною п. Івою Ковач він старався постійно, щоб газета «Новий вік», яка перетворилася у «Вільне слово», не пропала, а стала престижною і привабливою, яка б притягала читача так, як зараз! Честь їм і слава! І вітаю всю Вашу родину, якій вдалося залишитися суто українською у румунському столичному оточенні!

З роси і води Вам, пане Іване Ковач! Щоб Матір Божа, якої день Богородиці відзначається тільки одним днем перед Вашим народженням, була Вам повсякчас у опіці і обороні!

Многая і благає літ!

Ярослава КОЛОТИЛО,
Голова Бухарестської організації СУР

Вельмишановний пане Іване Ковач! Дорогий друже!

Сьогодні велична подія у Вашому житті – 70-річчя від дня народження! Сердечно вітаю і висловлюю щирою приязнь і любов до Вас як благородної людини, визначного письменника й енергійного громадсько-культурного діяча. Ваша творчість, широко знана серед світового українства, стала ознакою високого таланту, окрасою нашого національного письменства, чесного і самовідданого служіння рідному слову.

У цей світлий день бажаю Вам міцного здоров'я, гуцульського довголіття, величчя карпатських верховин, натхнення для нових відкриттів у царині літературної творчості!

Живіть, творіть під сонцем осяйним,
Хай Вашим другом буде кожна днина!
І будьте завжди вічно молодим,
Як вічна в колоску зернина!

Щиро Ваш
Володимир АНТОФІЧУК,
Чернівці, 29 серпня 2016 р.

Президент України Петро Порошенко прийняв вірчі грамоти нового Посла Румунії в Україні Крістіана Цуркану

Уході бесіди з Послом Румунії Петро Порошенко відзначив високу динаміку двостороннього діалогу, яка склалася між країнами за останні роки. Він зазначив, що очікує на візит Президента Румунії Клауса Йоханніса до України в 2017 році, у рамках якого буде проведено засідання Президентської Комісії.

Глава Української держави висловив сподівання, що Бухарест і надалі сприятиме поглибленню взаємодії України з ЄС і НАТО. Президент закликав румунську сторону розпочати діалог щодо запровадження спільного контролю на українсько-румунському кордоні. «Це стане інструментом для боротьби з корупцією. Прискорення процедури перетину кордону, продемонструє довіру та дружбу між нашими націями», – наголосив Петро Порошенко.

БОГОСЛУЖІННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ В БУХАРЕСТІ

З Божої милості, старанням Президента України П. Порошенка та згодою Патріарха Румунської Православної церкви Данієла, 21 серпня ц.р. в Бухарестській церкві ім. Пророка Іллі було відслужено І-у Службу Божу українською мовою панотцем Дмитром Колотило.

Всі ми присутні почували себе особливо щасливими і вдячними Всевишньому за те, що, нарешті, і ми маємо змогу слухати Боже слово на Рідній Мові!

Дай Боже, щоб всі наші українці, проживаючі в Бухаресті, старалися брати участь і підтримувати нашу україномовну церкву, яка буде мати Храм Покрови Божої Матері - 14 жовтня.

За словами панотця Дмитра Колотила, служба буде проходити щонеділі з 9-ої по 12-у годину! Адреса (тимчасова!) церкви Пророка Іллі: Тіган, вул. Солдат Стеліан Мігале, н-р 14-20, Сектор 3, Бухарест.

На Службу Божу радісно зустрічають і батьків з маленькими дітками, яких панотець причащає кожного разу!

Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

VII-й МІЖНАРОДНИЙ СИМПОЗИУМ:

«РУМУНСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВІДНОСИНИ. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ»

(26-27 лютого 2016, Сату Марє)

Союз українців Румунії від 1990 до 2015 рр. Досягнення за 25 років діяльності

Союз Українців Румунії був заснований після Грудневої Революції 1989 року 28 грудня 1989 року. Згодом Степан Ткачук повідомив, що українці з Бухареста вирішили створити українську організацію під назвою Союз Українців Румунії. До складу цієї громадської організації входили перші її засновники, зокрема українські письменники та

працівники редакції газети "Новий вік", головним редактором якого був Іван Ковач, нинішній головний редактор того ж журналу, але під іншою назвою – "Вільне слово". Члени-засновники уповноважили письменника Степана Ткачука, щоб оформив законно і представив до суду списки членів-засновників та проект статуту нової організації. СУР був зареєстрований у Суді сектора 1 м. Бухареста на основі судового рішення номер 262 від 14 лютого 1990 року. В той період почали вже організуватися українці в різних краях Румунії – на Мараморощині, в Буковині, Банаті та в Тульчі. Перша Конференція українців відбулася на Мараморощині, в Сігеті, в якій взяли участь понад 600 делегатів зі всіх сіл та міст, де проживають українці та, зрозуміло, члени засновники з Бухареста. Дуже детально розповів про це Іван Ковач в газеті „Вільне слово”. Потім були проведені крайові конференції у Сучаві, Лугожі й Тульчі. Згідно зі статутом організації почали засновуватися місцеві організації, на чолі яких були місцеві бюро та голови. Місцеві делегати обирали крайовий провід, тобто комітет, на чолі з головою та виконавче бюро. До крайових організацій входили члени більших повітів. Наприклад, до Марамурської крайової організації Союзу Українців входили члени з Марамурського, Бістріціанського Клузького та Сатумарського повітів, до Буковинської крайової організації входили члени повітів Ботошани та Яси, до Банатської крайової орга-

нізації з центром у Лугожі входили члени з повітів Арад, Караш-Северін, Тіміш, Орадя, Гунедоара. До крайової організації з Тульчі входили члени з Тульчанського, Галацького, Констанцького повітів. До Бухарестської організації залучилися українці із Брашову. Опісля було ухвалено в статуті, щоб були створені повітові філії СУР. Нині існують 12 філій СУР: в Арадї, Бухаресті, Ботошанах, Караш-Северіні, Клужі, Ясах, Галаці, Мараморощині, Сату Марє, Сучаві, Тіміші та Тульчі.

СУР є організацією етнічного профілю, неурядовою, неприбутковою із статусом юридичної особи, отриманим на основі закону номер 246/2005, з повною автономією (стаття н-р 2). Основна мета СУР-у полягає у захисті і утвердженні етнічної, мовної, культурної і релігійної ідентичності осіб, що належать до української національної меншини.

Статут передбачає, що в рамках СУР розгортають свою діяльність: Об'єднання Українок Румунії (ОУР), Спілка української молоді Румунії (СУМР) та інші. Вони діють на основі власних регламентів, положення яких не суперечать положенням Статуту СУР. В рамках СУР можуть засновуватися й інші організації, асоціації, фундації, клуби, регламенти яких не суперечать положенням Статуту Союзу. Ними керують комітети чи ради, затверджені Радою СУР.

За даними перепису населення в Румунії на 1992 рік проживали 65764 громадян українського походження, в 2002 р., – 61350, а в 2011 р. – 50920.

(Далі буде)

Бая Марє 25-02-2016
Почесний голова СУР
Степан БУЧУТА

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ВІТАЄМО ВАС!

СЕРПЕНЬ

– **Лівіу РОМАНЮКА** (22 серпня 1993 р.) – голову Молодіжної організації СУР, заступника голови Клузької організації, члена Президії СУР, члена хору «Ронянські голоси» та ансамблю «Соколи». Уродженця українського марамороського села Верхня Рівна. Початкову школу закінчив у рідному селі. Слідували роки Сігетського Педагогічного університету ліцею ім. Т. Шевченка та Клузького Філологічного факультету ім. Бабеша-Бойоя. Тепер Мастеранд Клузького університету.

ВЕРЕСЕНЬ

– **Віктора ГРИГОРЧУКА** (1 вересня 1950 р.) – голову Яської філії СУР. Народився пан Григорчук на мальовничій Буковині в українському селі Негостина. Початкову школу закінчив у рідному селі, а ліцей в Сереті. Слідували роки вищої освіти – Бухарестський факультет - російсько-румунська мова, якого закінчив 1973 р. Опісля слідувала праця перекладача в прикордонних військах м. Яси, де працював до виходу на пенсію в чині полковника. Пан Григорчук одружений на українці, має дочку стоматолога і внука. Як полковник-перекладач, брав участь в Договорі про міждержавний кордон між Румунією та Україною. Також в переговорах між Румунією та Україною про острів Зміїний, за що його нагороджено Президентом Румунії Т. Бесеску Орденом лицаря за військові заслуги.

– **Романа ПЕТРАШУКА** (8 вересня 1968 р.) – редактора часопису «Вільне слово» вже 17-ий рік, викладача українського відділення, доктора Бухарестського університету, члена Комісії з питань освіти СУР. Народився Роман Петрашук в українській сім'ї учителів, випускників Серетської педагогічної школи в буковинському селі Балківці, випускника ліцею ім. Лацку Воде м. Серет, Чернівецького Педагогічного Інституту ім. Осипа Маковея, Україна, та Факультету іноземних мов Бухарестського університету.

– **Ірину МОЙСЕЙ** (10 вересня 1971 р.) – головного редактора літературного журналу «Наш голос». Народилась Ірина Мойсей в Україні. Після закінчення Фізико-математичного факультету та одруження із студентом-українцем, вихідцем задунайських козаків Богданом Мойсеєм, випускником Дрогобицького факультету України, доля завела її в Румунію, про яку дотоді мало що і знала, де почала працювати при СУР в журналі «Наш голос», після чого скоро стала і його головним редактором.

Нагороджена Грамотами від УВКР «Україна-світ» за активну пропаганду української культури, поглиблення та розвиток зв'язків зі світовим українством та ін.

Вітаємо пані Ірину з нагоди сповнення 45 років від народження та 23 роки від одруження і бажаємо радості, любові, успіхів! На Многая літ! З роси та води!

– **Миколу (Колю) КУРИЛЮКА** (10 вересня 1947 р.) – викладача-пенсіонера, редактора румуномовного часопису «Сигієрул устайнеан», але і активного дописувача до всіх часописів СУР. Був радником депутата Вікентія Николайчука в Серетському бюро. Він засновник і організатор Фестивалю «Співжиття» на Буковині. Микола Курилюк – уродженець буковинського с. Мала Марицейка, де закінчив I-IV кл., а V-VII кл. в с. Велика Марицея. Слідували роки ліцею в м. Сереті та трирічного Педагогічного Інституту в м. Сучава. Мало де можна знайти таку активну людину. Пише сам і інших заохочує писати до часописів СУР. Все своє життя присвятив пресі і вихованню учнів та розповсюдженню і викладанню української мови на Буковині. Працює в рідному селі бібліотекарем.

– **Мігаслу ГУЦАН** (23 вересня 1960 р.) – технічного секретаря Сучавської філії СУР, уродженцю Буковинського краю, яка активно і віддано працює в своєму секторі. Багато успіхів!

– **Миколу-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО** (16 вересня 1985 р.) – голову СУР, одного із засновників, ще студентом будучи з своєю сестрою і кількома марамороськими студентами, Клузької філії СУР, випускника Клузької Академії економічних наук, докторанта, члена Юридичної комісії СКУ. Народився Микола-Мирослав на Мараморощині в українському с. Верхня Рівна в сім'ї з глибоким українським корінням з діда-прадіда, що і привело його віддано і активно працювати зі всією родиною для розквіту своєї меншини – українців Румунії.

Після закінчення факультету записався на Мастерат в м. Бая Маре зі спеціальності – Адміністрація, Права та Статус Державного службовця, який закінчив на відмінно. Активно працює на ниві українства Румунії, член хору «Ронянські голоси» і танцювального колективу «Соколи». Допишує до часописів СУР. Одружений на гарній, милій українці, викладача університету ліцею ім. Т. Шевченка в Сігеті. На VII-му З'їзді СУР обраний головою цієї організації. Успіхів та сили праці!

– **Ірину-Любу ГОРВАТ** (17 вересня 1963 р.) – генерального секретаря СУР. Народилась п. Горват в с. Русково, Мараморощина, в українській сім'ї випускників Української Педагогічної школи м. Сігет, Мараморощина, — рушанки та банатського українця, школи, яка виховала і випустила в світ нелегкого післявоєнного періоду марамороську українську молодь, що з честю несла здобуті знання від своїх вірних викладачів, які зуміли всадити в серця своїх учнів ту любов, яку важко і по сьогодні перевершити.

В 1995 р. закінчила п. Люба Горват Історичний факультет Ужгородського Національного Університету, а 1999 р. отримала ступінь кандидата історичних наук. Пані Ірина працює директором Сатумарського Повітового музею.

Організатор конференції «Українсько-румунські відносини. Історія та сучасність», координатор збірника «Українсько-румунські відносини. Історія та сучасність». На Конференції Сатумарської організації СУР була обрана її головою. Успіхів!

– **Юрія АНДРАЩУКА** (25 вересня 1972 р.) – проф. доктора, деякий період (2010-2011 рр.) радника Прем'єр-міністра Румунії з питань освіти нацменшин. Народився Юрій Андращук у Верхній Рівні, Мараморощина, в українській сім'ї. Закінчив Сігетський ліцей, Бухарестський університет. Докторську роботу захистив у Клузькому університеті. Особлива людина, добрий муж і батько гарного синочка, який цього року вступив до I-го класу, чудовий викладач румунської мови при Сігетському ліцеї ім. Драгоша Воде, досьгодні; спочатку був заступником директора, опісля директором, до призначення його на посаду заступника генерального інспектора при Марамороському Інспектораті з шкільництва. Бажаємо успіхів пану Андращук на такій почесній посаді! Гордимось ним!

– **Олександру-Любу ПУЮ** (26 вересня 1964 р.) – технічного секретаря найбільшої організації СУР (зверх 35 тисяч українців) Марамороської організації СУР. Народилась Олександра-Люба (Леся), з дому Семенюків, в гарному українському селі Верхня Рівна, Мараморощина, в справжній українській сім'ї Марійки та Івана Семенюка, багаторічного директора Верхньорівнянської школи. Бажаємо п. Лесі багато успіхів в її праці!

– **Марію ОПРІШАН** (29 вересня 1942 р.) – уродженцю українського села Верхня Рівна, що на Мараморощині. Випускницю Сігетського Українського педагогічного ліцею, яка згодом поступила на Клузький факультет – спеціальність Біологія. Викладача біології, довгі роки – заступника директора Верхньорівнянської восьмирічки, багато років – диригента хору «Ронянські голоси». Автора збірки для дітей – «Розкажу Вам казку-байку». Не одну генерацію виховала і пустила в люди!

НА МНОГІ І БЛАГІ ЛІТА!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

Вітаємо з 70-річчям Івана КОВАЧА

Іван КОВАЧ народився 29 серпня 1946 року в с. Копашиль Караїсєверїнського повіту. Початкову школу закінчив у рідному і дорогому йому селі Копашиль, а середню освіту здобув у Сігетській українській школі, що дало йому змогу познайомитися з колегами-українцями з Буковини, Мараморощини і Добруджі. Це мало великий вплив на його формування як українця. Випускник українського відділення Факультету іноземних мов Бухарестського університету.

Літературний дебют І. Ковача відбувся на сторінках бухарестського часопису «Новий вік» («Вільне слово») в 1966 р. Друкувався також у антологіях поезії, прози та репортажів «Ліричні струни» (1968), «Наші весни» (1972), «Балада місяця» (1975) та інших, в літальманасі «Обрії», літературному журналі «Наш голос», в «Антології української поезії в Румунії» в перекладі на румунську мову (В-тво Мустанг, 2000) та в часописах України («Літературна Україна», «Київ» та ін.), Німеччини, Югославії та ін.

Іван Ковач - автор збірок віршів «Поезії» (1972), «Рівнодення» (1975), «Зав'язь» (1978), «Чоло самотності» (вибрані поезії в перекладі на румунську мову, 1980), «Диво» (1981), «Життя без ком» (Премія Співки письменників Румунії, 1985), «Остаточні світанки» (1988), збірки новел «Явір, що в полі одинокий» (1974), повісті «Чуга» (Премія СП Румунії, 1977) - В-тво Критеріон, Бухарест, та поетичних томів «Заборговані ранки» (Вибрані поезії) і «Гліссандо» (В-тво Мустанг, Бухарест, 2000, і, відповідно, 2001) та «Право на сум» (В-тво Мустанг, 2003), «Оранжева балада та інші новели» (Видавництво «RCR-Editorial» (Премія Співки письменників Румунії - 2006 р.), «Потойбіч рубінових небес» (В-тво «RCR Editorial, 2009), «Сміються, плачуть солов'ї...» (Літературні портрети-просвітління) (В-тво «RCR-Editorial», 2010, другий том - 2013).

Іван Ковач - член СП Румунії і НСП України. Протягом понад 20 років - голова Бухарестської Української Літературної Студії Співки письменників Румунії, редактор багатьох книг та автор передмов до книг, які появились українською мовою в Бухаресті; протягом 10 років - завідувачий відділенням г. «Новий вік» та його «Літературним додатком». Протягом 9 років - корес-

пондент у Румунії Радіо «Свобода» («Вільна Європа»), Національного агентства преси «Укрінформ» та Національного Радіо України.

Бібліографічні довідки про Івана Ковача охоплені в «Словнику сучасних румунських письменників» (В-тво «Албатрос», Бухарест, 1977), в «Українській Літературній Енциклопедії», виданій Інститутом Літератури ім. Т.Г. Шевченка та Академією Наук України (том 2, Київ, 1990), і в деяких українських та румунських часописах.

Про І. Ковача надрукований окремий відступ в літературному аналізі української поезії під назвою «Українська поезія Нової Хвилі», опублікованім у кварталнику Угорської Академії Наук «Acta Litteraria», 1983 р.

В 2001 р., «з нагоди 10-ої річниці незалежності України та за вагомий внесок у справу формування позитивного іміджу України у світі, активну громадську діяльність», І. Ковача нагороджено Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України та Золотою медаллю і Почесною Грамотою та Золотою медаллю Товариства «Україна - Світ» за вагомий внесок у проведення україномовного шкільництва в Румунії.

Іван Ковач - один з головних засновників Союзу українців Румунії (28 грудня 1989 р.), захисник протягом дореволюційних років єдиної україномовної газети в Румунії «Новий вік», якій погрозували розсунуванням, а в післяреволюційний час 1989 р. - ревний захисник існування часопису «Вільне слово», продовжувача «Нового віку», навіть і за умов власного безробіття.

І. Ковач - головний редактор часопису «Вільне слово»; протягом 14 років, до виходу на заслужену пенсію, - генеральний інспектор і радник Міністерства виховання та досліджень Румунії в питаннях освіти українською мовою та іншими слов'янськими мовами.

З нагоди його 70-ліття та 50-річчя від літературного дебюту бажаємо Івану Ковачу багато здоров'я, дальшої творчої наснаги, успіхів у його нелегкій роботі та щиро-серде «На многая і блага літ»!

З РОСИ ТА ВОДИ!

Редакція г. «ВІЛЬНЕ СЛОВО»

РІДНА МОВА І НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ

(Закінчення. Початок в попередньому номері)

Всіма, все суспільство повинно діяти у створенні національного духу, національної свідомості до рідної мови. В моєму житті я був щасливим, мав учителів, починаючи з першого класу, котрі переконливо старалися доказати, що наша рідна українська мова милозвучна, що це мова великого українського народу. Назавжди залишився в моїм серці мій директор школи, а пізніше класний керівник, покійний Володимир Якимчук, котрий завжди згадував слова нашого Тараса Шевченка «І чужого навчається, й свого не цурайтесь». Шомісяця організував зустрічі із родичами. Завжди починав мовою рідною, українською, котра дає можливість легко спілкуватися із поляками, сербами, чехами, словаками, навіть із македонцями.

Багато вчителів українців між війнами (1919-1944 рр.) не мали можливості вивчати в школі свою рідну українську мову. Вони, все ж таки, старалися і за допомогою старших братів, котрі вивчали рідну мову під час австро-угорського володіння, а більше самі вивчали свою материнську мову. Для мене, як приклад, є в пам'яті учителі села Данило і Мирослава Шандро,

які володіли українською мовою на високому рівні. Вони були в українській мові самоуками.

В педагогічній школі такого ж самоука я зустрів в особі викладача математики-фізики покійного Василя Бучковського, в якого не міг знайти помилки, хочби вживав і лупу. Також мав учителів, покоління панів Миколи Майданюка, Юрія Лукана, д-ра Івана Ребошапки, д-ра Івана Робчука, - випускників Серетської педагогічної школи, дуже добре підготовлених, проникнутих національним українським духом. Переді мною завжди є образ і пам'ять учительки Артемізії Георгі (з дому Доленчук), котра, Слава Богу, здорова, ще й сьогодні активна. Вона, хоч і була учителькою, в той час (1957-60 рр.) викладала українську мову. Пізніше викладала румунську. Моя дружина із трьома колегами класу успішно захистили вступний іспит до Сучавського педагогічного ліцею. А ці результати завдяки учительці румунської мови, хоч закінчила українську педагогічну, Артемізії Георгі. Завжди кажуть: «Ми стали учительками завдяки Пані Артемізії Георгі!». Результати на румунську підвищили середню і так поступали успішно і далі.

Все це завдяки національній свідомості.

Юрій ЧИГА

◆ Е Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Ч І ◆

ВІТАЄМО ВАС З НОВИМ НАВЧАЛЬНИМ 2016-2017 РОКОМ!..

Цей перший, найголовніший день в житті кожної дитини- першокласника, кожного батька, який з радістю, гордістю, але і певною тривогою, вперше бачить свою донечку, чи свого синочка, вступаючи в перший клас, в справжнє життя, маючи з цього часу власні

Учні гімназійної школи села Марицея Сучавського повіту: Ірина Матейчук, Резван Робчук і Ніколета Николайчук
Фото: Микола КУРИЛЮК

На відкритті нового навчального року в Сігетському українському педагогічному лиціі ім. Тараса Шевченка в президії: Голова СУР Микола-Мирослав Петрецький, Голова Марамороської організації СУР Мирослав Петрецький, інспектор з української мови Симона Малярчук, заступник мера м. Сігету Мармаціей Ілдіко Береш і директор лицію Касіян Піцура

тикласників - заключний, останній, хоч і слідуєть факультети. Але перший навчальний день для всіх хвилюючий і незабутній.

У всі часи освічена людина користувалась повагою. Навчання – це скарб, це сила! І це все можна здобути лише завдяки школи.

В цей гарний, хвилюючий день, 12 вересня, в день відкриття нового навчального 2016-2017 року, бажаємо вам від щирого серця, дорогі учні-українці, вчителі, батьки, багато, багато успіхів!..

(І.П.-К.)

обов'язки та турботи. А в той сам час усвідомлює, що з цим першим днем школи перед дитиною відкриваються нові горизонти пізнання себе і світу.

Довгі і безтурботні канікули вже лишилися позаду. Настав новий навчальний рік, для декого він перший, а для дванадця-

Ізот Литенецький стверджував, що гусячий лемент «Га-га-га!» має цілком визначений зміст: «Покваптеся, покваптеся!». А більш довгий «Га-га-га-га-га-га!» означає: «Отут є чим поживитя, затримаємося тут».

Ерих Боймер встановив, що усі птахи, що належать до сімейс-

МОВА ПТАХІВ І ТВАРИН

тва курячих, користуються однією «мовою», що складається з 30 звуків.

Пьєркан Де Жамблу виділив кілька слів південноамериканських пазуристих мавп: Гхрії, Генокакі, Іруаххі, Іруах-гіо, Крррреосо, Кех, Куїк, Ококо, Уїк, Кїх, Куєей і ін.

«Мова кози» складається з таких букв і складів: Е, К, М, Р, Мек, Мер.

Звуковий склад «кінської мови» бідніший: Х, І, ХІ, ХІХ.

А в гусака – багатший: А, І, Н, С, Т, Аа, Сі, Снат.

У корови: А, М, О, У, Е, Уа, Му, Оє.

Багатством відрізняється «мова кішки»: А, Б, Ц, Ф, Х, І, М, Н, О, П, С, У, В, Міау, Фіау, Сс, Бр, Ба, Оау, Йа.

«Мова собаки»: А, Б, Ф, Х, І, К, Н, Р, У, Паф, Ліф, Баф, Бау, Кнур, Ау.

Абетка безпеки

Б – будь обережним, коли переходиш дорогу
В – відчиняй двері тільки тим, кого добре знаєш
Г – голосно клич на допомогу при небезпечних ситуаціях
Г – гав ловити на дорозі небезпечно
Д – дзвони додому, коли де-небудь затримувешся
Е – електрика може бути і другом, і ворогом
Є – єдина людина, якій можна розповідати все - мама
Ж – жарти не повинні ображати інших
З – завжди пам'ятай свою адресу і номер телефону
І – іграшки не слід залишати деінде
Ї – їсти можна починати, якщо твої руки чисті
К – Коли вже темно, гратися на вулиці небезпечно
Л – ланцюжок на дверях – твій захисник
М – малечі не слід гратись з сірниками
Н – ніколи не довіряй чужим
О – обережно поведься з ліками, вони можуть стати отрутою
П – Правила дорожнього руху мають знати всі
Р – ризик – справа дурна, а не

благородна
С – стався до природи обережно
Т – тварини можуть бути небезпечними
У – уникай розмов з незнайомими людьми
Ф – фільми краще дивитися тільки дитячі
Х – хвалитися, що вдома багато грошей або цінних речей, нерозумно та небезпечно
Ц – цікавості заради викликати пожежних та міліцію не слід
Ч – чужі речі брати не можна
Ш – шосе не місце для гри
Щ – щасливим може бути кожен
Ю – юрбу на вулиці краще обійти
Я – якщо заблукав, звернись до міліціанта

◆ Е Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Ч ◆

Ігор СІЧОВИК

ЯК НАРОДИВСЯ УКРАЇНСЬКИЙ БОРЩ
(Казка)

Українські пташки вирішили запросити звірят на дружню зустріч у сосновий Бір. Вони збиралися залагодити деякі непорозуміння, що виникли між ними з давніх часів.

Цар птахів Орел викликав до себе всюдибущих Сорок і наказав повідомити про це усіх чотирилапих мешканців лісів, степів і гір.

Наступного дня на галявині біля соснового Бору зібралася сила-силенна звірів. Були серед них і свійські, тобто ті, що живуть поряд з людиною, і дикі.

Зустріч вдалася на славу. Звірі та пташки виконували пісні, написані великим композитором Соловейком, милувалися картинками, які намалювали власним пір'ям Півень та Індик. А на завершення мистецької програми відбулися бальні танці, створені знаменитою парою — Лебедем і Лебідкою. Звірі танцювали з птахами впереміж, викликаючи захоплення у тих, хто не міг взяти участь у цьому дійстві.

А потім лунали тости за дружбу і добросусідство між тваринами, які мешкали на одній землі.

Коли справа дійшла до частування, отут і виникла заминка. Старший кухар гусак Гога розвів крила:

— На жаль, зібраних продуктів не вистачить на всіх... Те, що принесли у дзьобах птахи, може задовольнити апетит хіба що ведмедя...

І раптом гусак Гога вдарив себе ложкою по голові.

— Я знайшов вихід! Ми зваримо для гостей гарячу страву, якої ще ніхто не куштував! Тим більше, води у нас вистачить на всіх!

Гусак Гога і його помічники кидали у великий баняк картоплю, буряки, моркву, капусту, квасолю, цибулю, часник, усе, що було зібрано птаством... Приправили кропом і петрушкою, додали пару відер солі, сметани. Старший кухар усе це вариво перемішував великим ополоником, приказуючи:

Варися, страво,
Усім на славу!

Задзвеніли миски, над якими здійнялася густа пара, і гості приступили до вечері. Шкода, що не було там Миколи Гоголя. Тільки він міг описати все, що діялося за столами. Гості їли гарячу страву з таким апетитом, облизуючись до вух. І просили: ще! Це був триумф кулінарного мистецтва.

А після вечері гості допитувалися: як же називається така смачна страва?

— Вона ще немає назви, — розвів крила гусак Гога, — однак спробую вгадати її. Оскільки наша зустріч відбулася в сосновому БОРУ, а ви просили страви ЩЕ, то й назвемо її

БОРЩЕМ.

— Слава борщу! — вигукували звірята і пташки, підкидаючи гусака Гогу вище хмар.

З того часу борщ на нашому столі посідає перше місце. Навіть приказка така існує: "То не українець, хто не любить борщу!"

Етимологія назв
країн світу

(Продовження з попереднього числа)

Л

Ліван - з семітської "білі гори".

Лесото - від назви народу сото.

Ліберія - від латинського liber, "вільна", так названа, тому що країна була створена як Батьківщина для звільнених американських рабів.

Ліхтенштейн - "світлий камінь". Країна була названа на честь імені ліхтенштейнської династії, яка придбала та об'єднала округи Шелленбург та Вадуц і дозволяла святым римським імператорам перейменувати нові землі.

Люксембург - (з кельтської Lucilem, "маленький", і німецької burg, "замок"), "невеликий замок".

М

Малаві - мовою аборигенів означає "палаюча вода", можливо, після віддзеркалень на озері Малаві.

Малайзія - від назви народу малай.

Мальдіви - з санскритської Mahal, "палац", diva, "острів". На головному острові був побудований палац місцевого султана.

Мальта - з фінікійської "притулок". Слово своїм існуванням протягом довгого часу зобов'язане грецькому та латинському слову Melitta - "мед" - назва острова у античні часи, і від назви головного продукту експорту в ті часи.

Маршаллові острови названі на честь британського капітана Джона Маршалла, який був перший, хто задокументував існування островів у 1788 році.

Маврикій - названий на честь голландця Стаатолдера, принца Моріса Оранського.

Мексика - від однойменної гілки племені ацтеків.

Мікронезія - з грецької "маленькі острови".

Монако - з грецької demigod hercules - "безпосередньо один", згадка про древньогрецького героя Геракла.

Марокко - від міста "Marakesh" (оригінальна назва "Al Maghreb al Aqsa", яка означає "найdaleший Захід").

(Далі буде)

Буковинці відзначили 182-у річницю від дня народження свого соловія Юрія ФЕДЬКОВИЧА

8 серпня на Буковині відбулися урочистості з нагоди 182-ї річниці від дня народження видатного українського письменника, буковинського соловія Юрія Федьковича. Вшанувати пам'ять буковинського Кобзаря до пам'ятника Юрію Федьковичу на вулиці Університетській прийшли представники обласної та міської влади, громадськість краю, науковці, митці.

як великого письменника, але і як громадського діяча, бо саме завдяки наполегливості таких, як Юрій Федькович, ми маємо сьогодні незалежну державу».

«Всі ми любимо, пам'ятаємо і шануємо Юрія Федьковича, бо пам'ять про нього збагачує наше життя, формує національну свідомість всіх громадян України», - додав очільник виконавчої влади краю.

В рамках урочистостей нагороджено цьогорічних лауреатів літературно-мистецької премії імені Юрія Федьковича: у номінації «За збереження, відродження та розвиток народного мистецтва Буковини» – професора ЧНУ ім. Ю. Федьковича, доктора історичних наук Георгія Кожолянка, «Науково-дослідницька діяльність з вивчення та пропаганди творчості письменника Юрія Федьковича» – Чернівецьку обласну універсальну наукову бібліотеку імені Михайла Івасюка, «За високохудожні твори, громадсько-культурну діяльність» – українського письменника з Румунії Івана Ковача, «Педагогічна діяльність у навчальних закладах» – вчителя української мови і літератури

Іван Кідешук приймає премію ім. Юрія Федьковича у номінації «За високохудожні твори, громадсько-культурну діяльність», якою нагороджено Івана Ковача

До присутніх звернувся голова обласної державної адміністрації Олександр Фишук: «У ці серпневі дні ми традиційно збираємося біля пам'ятника нашого славетного земляка, великого патріота України, письменника Юрія Федьковича. Минає 182 роки з того часу, коли на світ з'явився борець за кращу долю свого народу. Він одним з перших зрозумів, яке велике значення для простого люду має освіта і розпочав боротьбу за народні школи, де б навчання велося українською мовою, - зазначив посадовець. - Ми вшановуємо буковинського соловія не тільки

Путильської гімназії Ганну Колежук, «Активна громадська діяльність» – творчий колектив редакції Чернівецької громадсько-політичної газети «Буковина».

В цей же день відбулася панахида та покладання квітів на могилу Юрія Федьковича. На відзначення 182-ої річниці від дня народження визначного українського письменника в обласному краєзнавчому музеї розпочався літературний вечір «Гостини у Ю. Федьковича. Благая вість «Русалки Дністрової».

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – Іван КОВАЧ;

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ,

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988

Adresa redakției: Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.